

Hınzır Bilimcinin Laboratuvarı

Genç Mucitler İçin 120 Acayip Deney
Sean Connolly
Çev. Özgür Ersöz
NTV Yayınları, Şubat 2011

Bilimin sıkıcı olacak derecede ciddi ve imkânsız ya da zor bir uğraş olarak görülmesi yaygın bir durum. Bu yüzden çoğu zaman en iyisinin bilimi bilim insanlarına bırakmak olduğu düşünülür. Çoğu insan siyaset üzerine az çok fikir yürütür, pek çok insan kendince şiir ya da öykü yazarken bilim genellikle girilemeyecek ya da girilmemesi gereken bir alan olarak toplumun biraz uzağında kalır. Oysa pek çok bilimsel gerçek, herkesin anlayabileceği ve keyif alabileceği biçimde sunulabilir; herkesin bir ölçüde bilimsellik taşıyan süreçleri deneyimleyebileceği etkinlikler oluşturulabilir. Aslında "bilim ve toplum" ya da "toplumda bilim" olarak bilinen araştırma ve etkinlik alanı, bu amaçlara yönelik çalışmaları da kapsıyor. Bilimin topluma sevdirmesine ve benimsetilmesine yönelik bilim ve toplum faaliyetlerinde genellikle önem verilen bir özellikse etkileşimlilik. İnsanların etkin olarak katıldıkları, bizzat deneyimledikleri süreçlerin, pasif dinleyici ya da alıcı konumunda oldukları süreçlerden daha faydalı olabildiği, en azından o süreçler için tamamlayıcı olduğu anlaşılıyor. Bu amaca yönelik olarak bilim merkezleri gibi kurumlar, bilim gösterile-

ri ve bilim kampları gibi etkinliklerin yanı sıra insanların günlük yaşamlarında bilimsellik taşıyan etkinliklerle uğraşmaları konusunda onlara yardımcı olabilecek yazılı ve görsel yayınların varlığı da çok önemli. NTV Yayınları'ndan geçtiğimiz Şubat ayında çıkan Hınzır Bilimcinin Laboratuvarı tam da bu amaca hizmet eden bir popüler bilim kitabı. Genç Mucitler İçin 120 Acayip Deney alt başlığını taşıyan kitap her yaşta insana kolaylıkla erişilebilecek malzemeler kullanılarak çok temel bazı bilimsel süreçleri gözlemleyebilecekleri deneyler yapma konusunda yol gösteriyor.

Sean Connolly

Sean Connolly çocuk ve genç yetişkin kitapları yazarı. Aralarında Bill Gates ve Nelson Mandela'nın biyografilerinin de bulunduğu, ellinin üzerinde kitabın yazarı. Kitaplarının çoğu ilk okuma serilerinde yer alıyor. 2010 yılında yayımlanan *The Book of Potentially Catastrophic Science* adlı kitabıyla Amerikan Bilimi Geliştirme Derneği (*American Association for the Advancement of Science, AAAS*) tarafından uygulama içeren bilim kitapları dalında Subaru Bilim Kitapları & Filmleri (SB&F) ödülüne layık görüldü. Diğer eserlerinden bazıları: *64 Daring Experiments for Young Scientists*, *Sudan (Countries in Crisis)*, *Leonardo Da Vinci* ve *Tobacco (Straight Talking About ...)*

Yazar her şeyden önce okurların keyif almasını istemiş, bu yüzden konuşma dilinde, esprili, kısa metinler kullanmış. Her bir deneye "Sessiz patlama", "Bungee jumping yapan yumurta" ya da "Lastik tavuk kemiği" gibi ilgi çekici ve merak uyandırıcı başlıklar vermiş ve her deneyin başına okurları deneme yapma konusunda güdüleyecek bir paragraf yazmış. "Malzemeler", "Yöntem" ve "Bilimsel Bahane" bölümlerinden oluşan deney yönergeleri, temelde bir öğrenci laboratuvarında dağıtılan kılavuzlara benziyor. "Bilimsel Bahane" kısmında deneyin kuramsal arka planı çok basit düzeyde ve yine basit bir dille anlatılıyor. "Dikkat Edin" başlıklı kısımda ise olası küçük tehlikelere karşı alınması gereken tedbirler ya da deneyin daha iyi yürütülmesine yardımcı olacak ipuçları yer alıyor. Kitap her ne kadar her yaşta insana hitap ediyorsa da, yazar çocukların deneyleri yapmak istemesi durumunda yanlarında mutlaka bir yetişkinin olması gerektiğini vurguluyor.

Kitapta anlatılan deneylerle ilgili konularda bilim tarihinden kısa ve ilginç hikâyeler de de-

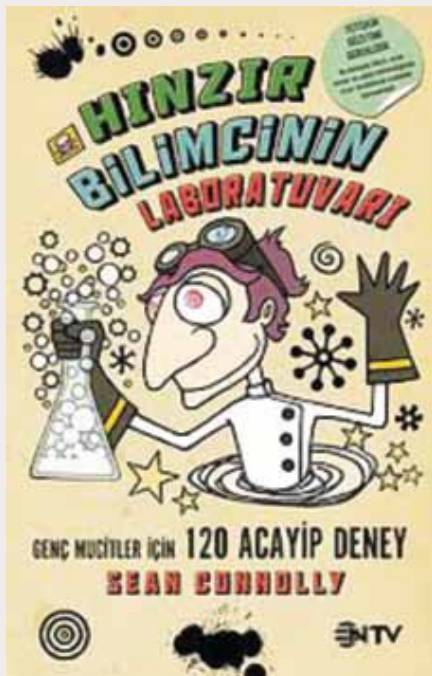
neylerin arasına serpiştirilmiş. Yazar kitabın sonuna deneyleri uygulayan okurların kendi deneyimlerini tıpkı bir bilim insanı gibi sistemli bir şekilde not edebilecekleri, fakat yine eğlenceli başlıkları olan boş Deney Günlüğü Şablonları eklemiş. Ayrıca deneylerin ne kadar şaşırttığı, eğlendirdiği ya da beğenildiği gibi sorulardan oluşan Deney Ligi Tablosu adlı bir de ölçek vermiş. Kitabın en sonunda ise okurların hangi deneyde hangi aşamada olduklarını not edebilecekleri bir deney kontrol listesine yer vermiş. Kitabın her yaşta okura bilimi daha yakınlarında hissedebilecekleri anlar yaşatmasını diliyoruz.

Şekilli Fizik Sözlüğü

Corinne Stockley, Chris Oxlade, Jane Wertheim
Resimleyen: Fiona Johnson
Çev. Sadi Turgut
TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, Kasım 2010

En karmaşık bilimsel konular bile çok temel kavramlara dayanır. Bu kavramlar tam da bu yüzden "temel" sayılır. Bu yüzden de hangi alanda ve hangi düzeyde (akademik ya da mesleki) olursa olsun bilimsel bilgi birikimi edinmek isteyen bir kişinin temel kavramları mutlaka anlamış ve özümsemiş olması gerekir. Ancak örgün eğitimde çoğu zaman test yöntemiyle sınamaya dayalı sistemden kaynaklı çeşitli güdülenmeler, öğrencilerin temel kavramlara gerekli önemi vermesine ve temel kavramları anlamak için gerekli çabayı göstermesine engel olabiliyor. Nitekim öğrencilerin konu anlatımlarını okumadan test sorularını çözmeye yönelmesi, eğitimcilerin en çok şikâyet et-

tikleri durumlardan biri. TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları'ndan geçtiğimiz yılın Kasım ayında çıkan *Şekilli Fizik Sözlüğü* bu eksikliği kapatmaya katkı sunabilecek nitelikte, 12 yaş üzeri herkese faydalı olabilecek bir kaynak kitap.

Corinne Stockley

Corinne Stockley yazarlık ve editörlüğün yanı sıra çocuk ve genç yetişkin kitapları için içerik yapıyor. Diğer eserlerinden bazıları: *Mikroskop* (TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları), *Illustrated Dictionary of Chemistry* (Illustrated Dictionaries), *Illustrated Dictionary of Science* (Illustrated Dictionaries), *The Usborne Illustrated Dictionary of Biology* (Illustrated Dictionaries)

Chris Oxlade

Chris Oxlade çocuk kitapları yazarı, çizeri ve editörü. Diğer eserlerinden bazıları: *Mikroskop* (TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları), *Hands-on Science Projects: Transport* (Hands-on), *Floods in Action* (Natural Disasters in Action), *Solar Energy* (Fueling the Future)

Jane Wertheim

Jane Wertheim çocuk ve genç yetişkin kitapları yazarı. Diğer eserlerinden bazıları: *Illustrated Dictionary of Chemistry* (Illustrated Dictionaries), *Illustrated Dictionary of Science* (Illustrated Dictionaries)

Anlaşılması zor pek çok kavram görselleştirilerek anlatıldığında çok daha kolay ve kalıcı olarak kavranabiliyor. Şekilli Fizik Sözlüğü bu ilkeyi benimseyerek, özellikle ilköğretim ikinci kademedeki ve ortaöğretimdeki öğrencilerin okulda gördükleri fizik derslerindeki temel kavramları anlamalarını sağlayacak, bu kavramları her an ellerinin altında toplu olarak bulabilecekleri bir kaynak oluşturuyor. Ancak kitap yalnızca bir yardımcı ders kitabı olarak değil, fizikle ya da fizik dersleriyle ilgisi olmayan insanların bile keyifle okuyabileceği bir popüler bilim ya da genel kültür kitabı olarak da değerlendirilebilir. Kitap "mekanik ve genel fizik", "ısı", "dalgalarda", "elektrik ve manyetizma", "atom ve çekirdek fiziği" ve "genel fizik bilgisi" ana başlıkları altında topladığı temel fizik kavramlarını açıklayıcı, yetkin çizimler eşliğinde anlatıyor.

Şekilli Fizik Sözlüğü ilköğretim ikinci kademe ve lise öğrencilerinin fizik dersleri için temel bir başvuru kaynağı olabilir. Öğretmenler ders anlatırken kavramların kitaptaki anlatım-

larından ve yine kitaptaki şekillerden esinlenebilir. Üniversite öğrencileri kitabı temel kavramları hatırlamak için hızlıca başvurabilecekleri bir kaynak olarak bulundurulabilir. Ayrıca 12 yaş üzeri herkes zengin bir görsellikle daha anlaşılır -ve çok daha ilginç- hale getirilmiş temel fizik kavramları arasında keyifli bir genel kültür gezisine çıkabilir. Fen ve fizik öğrenenler başta olmak üzere, tüm okurlara faydalı olması ve keyif vermesi dileğimizle...

Doğa-Yabani Çiçekler

Sarah Khan, Kirsteen Rogers

Çev. Burcu Meltem Arık Akyüz

TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, Kasım 2010

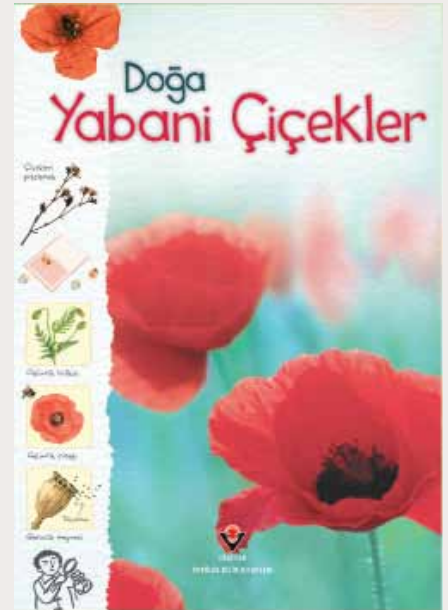
Çocukların doğal alanlarda zaman geçirmesinin ve doğayı daha yakından tanıyabilecekleri etkinliklerde bulunmalarının hem genel olarak gelişimleri açısından hem de çevrelerine duyarlılık geliştirebilmeleri bakımından ne kadar önemli olduğu her geçen gün daha iyi anlaşılıyor. Bu tür etkinliklerde uzman kuruluşların sağladığı eğitsel desteklerin yanı sıra doğal alanlarda çocukların kendi kendilerine ya da ebeveynleriyle birlikte doğayı tanımaya yönelik etkinlikler yaparken kendilerine kılavuzluk edecek yazılı kaynaklar bulabilmeleri de çok önemli. Çevirisi TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları'ndan geçtiğimiz Kasım ayında çıkan *Doğa-Yabani Çiçekler* adlı kitap özellikle genç okurların doğadaki yabani çiçekleri tanımalarına ve onların yaşamları hakkında çeşitli bilgiler edinmelerine yardımcı olacak bir popüler bilim kitabı. Kitabın "Çiçekleri İncelemek" başlıklı ilk bölümünde yabani çiçeklerin yaşamlarına ve çiçekleri nasıl tanıyabileceğimize ilişkin bilgiler var. "Yeni Çiçekler" başlıklı bölümde çiçeklerin çoğalma, "Çiçeklerin Ömrü" başlıklı bölümde de hayatta kalma stratejileri anlatılıyor. "Yabani Çiçeklerin Yaşam Alanları" başlıklı bölüm ise yabani çiçeklerin çeşitli yaşama alanları hakkında bilgiler veriyor. Kitabın sonunda da okurların rastladıkları yabani çiçekleri tanımlarına yardımcı olabilecek bir yabani çiçek rehberi bulunuyor. Kaliteli fotoğrafları ve çizimleri, sevimli sayfa ve kapak tasarımları ve sade anlatımıyla *Doğa-Yabani Çiçekler* genç okurları ebeveynleriyle de paylaşabilecekleri doğa keşfi maceralarına davet ediyor. Okurların doğaya olan ilgisini ve sevgisini pekiştirmesi dileğimizle...

Sarah Khan

Sarah Khan çocuk kitapları yazarı ve editörü. Yayımlanan kitaplarından bazıları: *Animals Sticker Book* (Spotter's Guides Sticker Books), *Night Sky Sticker Book* (Usborne Sticker Books), *Horses and Ponies Sticker Book* (Spotter's Guides Sticker Books) ve *Rocks & Minerals Sticker Book* (Spotter's Guides Sticker Books - New Format)

Kirsteen Rogers

Kirsteen Rogers çocuk ve genç yetişkin kitapları yazarı ve editörü. Yayımlanan kitaplarından bazıları: *The Usborne Encyclopedia of World Religions: Internet-linked* (World Cultures), *Illustrated Dictionary of Chemistry* (Illustrated Dictionaries), *100 Dinosaurs to Spot* (Spotter's Cards) ve *Animals Sticker Book* (Spotter's Guides Sticker Books)

"En sıcak çöllerden en soğuk dağlara, el değmemiş ormanlardan büyük şehirlere kadar neredeyse her yerde yetişebilen yabani çiçekler, hayvanlar ve insanlar için hatta bütün dünya için vazgeçilmez.

Yabani çiçeklerin renkli dünyasını tanıtan bu küçük kitapta onlarla ilgili ilginç gerçekleri, hayatta kalmak için ne gibi yollar geliştirdiklerini öğreneceksiniz. Ayrıca kitabın son bölümünde adını bilmediğiniz bir çiçeği görünüşüne bakarak tanımanızı sağlayacak küçük bir rehber var."